

com que això era aràbic és natural que s'hi aglutinés l'article aràbic dient-ne *Alcoll*. És clar que això no és més que una convergència casual, i encara merament relativa, car aquest nom tunisenc sí que ha tingut sempre una *l* o *ll*.⁵

¹ No ens enganyem per l'aparença d'algunes d'elles, *Barcheta* i *Taulada*: és clar que no es tracta dels d'aquests dos pobles ben coneguts (tots dos molt allunyats d'Alcoi), i que també figuren en altres passatges del *Rept.*: són duplicats de llurs noms, tots ells vius en el parlar mossàrab, i segurament encara amb valor apeñatíu. — ² Com que el d'Elx afronta també amb el te. Sta. Pola, potser és encara el mateix el *Cap de l'Aljub* i *Port del Cap de l'Aljub*, que donà l'antic nom del cap i poble de Sta. Pola (GGRV 935 i n. 726): és el nom ja preferit per Cavanilles II, 274. I jo crec que és així perquè Santa Pola no era més que un anex d'Elx, i que sembla haver estat el poblat que els romans coneixien per *Portus Ilicitanus*. Tot plegat fa l'efecte que en temps dels moros aqueix *Aljub* de gran renom designava una ampla zona, comprenent des del Cap de Sta. Pola fins cap a Altàlix: d'aquí la denominació epítetica *al-Gubb al-Qāyī* 'aljub fort i principal' que ha restat com a NL de *Jubalcoi*, la part més poblada dins aquesta zona. — ³ Amb accent desplaçat en *PAlc*: *cagūi* «fuerte cosa», *quigua* «fuerça, reziura», 256a9ss. És clar que, al costat de la granadina, també es mantenia l'accentuació clàssica i normal en la inicial. S'observa sovint que en el dialecte granadí hi ha accentuació aguda allà on el «valencià» té accent paroxíton: veg. p. ex. *Alcōra* però *corà* en *PAlc*, *Alguénya* però *ganí* en *PAlc*, *Beneixàma* (*Bāni š-Šāhmia*) però *xabmí* en *PAlc* (417a18), *Binialmàra* però *mará* en *PAlc* (317a3, cf. *DECat* v, 483). — ⁴ Veritat que hi ha *Campoy* caseriu al Sud de Caravaca. Però potser hi podríem sospitar un àr. *faḥṣ al-qayī* > **Fosocoi* amb *foso-* que hauria estat reemplaçat pel romànic *campo* traducció de l'àr. *faḥṣ*. En el capítol de coses més incertes deixarem això, i l'origen de *Cox* prop de Dolores oriolà. Però amb *Coy* i *Alcoi* bé sembla que podem igualar *la Coix* (*lakōš*) que em donaren com «la finca més alta del terme» de St. Joan d'Alacant (xxv, 151.12), i em sembla reducció de **L'Alcois*, amb *-is* > *-iṣ*: plural d'*Alcoi*.⁵ Cert que no són ells sols que han caigut en aquest parany i fet tals confusions. Fins i tot MtzFerrando s'hi embrolla, quan extractant un doc. de 1284 canvia l'*Alcoll* de Desclot i Muntaner en un *Alcoy*, en extractar un doc. de 1284, contra la ciutat de Tarragona perquè no contribuïa al subsidi «para la armada de *Alcoy*» [sic] (*Doc. Val. ACA* II, núm. 1998). És enterament fals i infundat que el nostre Alcoi «aparegui mai en les formes *el Col*, *El Coyl* i *Alcoyil*» com digué un Sr. Rafel Candell en *Misc. Pau Vila* 1975, p. 7; aquest senyor, evidentment poc seriós, no en dóna cap cita, i escriu en aquest article tota mena de disbarats toponímics i de tota mena. El nom del *Collo* tunisenc crec que ve simplement de l'àr. *qā'la* 'ciudadella' [el mot que ha

donat generalment *Alcalà*], un dels plurals del qual és *qu'ūl*.

5 ALCOLEA, ALCOLEJA, ALCOLETGE

Tots ells provinents de l'àr. *qulaṣ'a*. De Nord a Sud: 1) ALCOLETGE. Vila a l'esq. del Segre, uns 9 k. a l'ENE. de Lleida.

¹⁰ PRON. MOD. Els més primmirats diuen *alkolège*, però a la gent senzilla sentim: (venir) *del kolège*, (anar) *al kolège*, (és) *lo kolège*, Alfarràs, Torrelameu, 1920; igual a Albosa, 1931; i un jove fill del poble mateix, mestre en un poble de Vallferrera, 1931, que donant-me com a nom pop. *kolège* em reportava, no acabant de creure-hi ni descreure, la falla local que els saberuts contenen d'un col·legi o escola que li hauria donat nom.

¹⁵ DOC. ANT. Ja en una escr. de 1118 en què, després de l'ocupació definitiva de Balaguer, expulsats els moros, es reconeix la possessió de Corbins pel Comte de Barcelona, acabant: «et Arnaldi Berengarii de Anglerola comendat --- Arnaldo castrum de Corbins --- kastrum de Alcholeya --- de Corbins et de Alcholeya ---» MiretS, *TemplH*, 169. *Alcoleya* 1172 (Kehr, *Papsturk.*, p. 50); no tinc nota precisa de la forma en què n'apareix el nom en doc. de 1316 (*BABL* v, 5); es refereixen indubtablement a Alcoletge un doc. de 1289 i set de 1290, que CCandi redueix a Alcolea de Cinca, ja fora de Catalunya, uns 50 k. a l'O. de Lleida, però el bo d'En Carreras, savi tan presumptuós com ignorant en lingüística, no tenia coneixement de la història dels sons, ni mirava prim en geografia, perquè del context (*BABL* x, 77, 78) es dedueix que s'havia de trobar a una jornada de Cervera (de la qual fins a Alcolea hi ha uns 130 k.), a menys d'una jornada de Lleida; per tant és clar que es tracta d'*Alcoletge*. Per raons semblants també s'han de referir a la vila catalana un doc. de 1419 que l'anomena «vila d'*Alcolega*» i un d'*Alcoleya* de 1432, que ell atribueix al del Cinca, però es tracta d'una vila posseïda per la Comtessa d'Urgell, viuda de Jaume el Dissortat (*BABL* xiv, 9, 197); d'algun no hi ha proves conclusives, però Carreras no n'addueix enlloc, i almenys és segur que en la major part d'aquests casos va errat i es tracta d'*Alcoletge*. *Colege* (imprès err. *Cologè*) 1359 (*CoDoACA*).

²⁰ És clar que la *-e* final de la forma moderna no s'ha de confondre amb la pron. *-e* que donen a la *-a* final catalana la gent de Lleida. És una vera *-e*, car sona localment *-e* ben tancada, i els dos timbres no s'hi confonen mai. L'evolució fonètica s'explica perquè els nostres moriscos (no els alfaquins ni gent llettrada) pron. *-e* la *-a'* aràbiga, com es prova per la constant transcripció *-e* que li dóna en lletres llatines la *Doctrina Cristiana en l. Àrab*. del bisbe Ayala de València; i per dotzenes de comprovacions toponímiques en *-e* o amb apòcope. L'àrab *al-qulā'a* 'el castellet' és el diminutiu de *qū'a* 'castell': l'ètimon d'*Alcalà*.

²⁵ 2) ALCOLEA, *La Pobleta d'~*, llog. agregat a Morella, uns 18 k. al N., si fa no fa a la mateixa distància del Mas de las Matas, ja més enllà de la frontera, en